

се търколила въ краката на малкия Стеннъ, голѣмото момче му каза тихо:

— Това възбужда у тебе завистъ, нали?... Ако желаетъ, азъ ще ти кажа отъдѣ се зема тѣ.

Като се свърши играта, голѣмиятъ го отведе въ единъ кѣтъ на площада и му прѣдложи да отидатъ заедно да продаватъ вѣстници на прусацитѣ, които за всѣко ходене давали по 30 лева. Изпърво малкиятъ Стеннъ отказа, силно възмутенъ, слѣдъ което три дни не се вѣстива около мѣстото на играта. Три дена ужасни. Той не ядѣше, нито спѣше. Нощѣ виждаше цѣли купища галоши, поставени край леглото му, и блѣстящи монети отъ по сто су, петолевки, да се търкалятъ по пода. Изкушението бѣше много силно. На четвъртия день той отиде на Шато До, срѣщна се съ голѣмото момче и се подмами...

Въ едно снѣжно утро тѣ тръгнаха, съ платнени торби прѣзъ рамо, като скриха вѣстницитѣ подъ рубашкитѣ (блузитѣ) си. Едва се зазоряваше, когато пристигнаха до Фландърскитѣ врата. Голѣмиятъ хвана Стенна за ръка и, като се приближи къмъ часовия — снаженъ войникъ съ червенъ носъ и добродушенъ видъ, — каза му съ жаленъ просяшки гласъ:

— Пуснете ни да минемъ, добрий господине... Майка ни е болна, а такко умрѣ. Отиваме съ братчето си на полето да наберемъ картофи.

Той плачеше. Стеннъ, засраменъ, наведе глава. Часовиятъ ги поизгледа и хвърли бързъ погледъ върху пустия и бѣлъ пѣтъ.

— Хайде вървете! имъ каза той, като се отстрани. И тѣ хванаха пѣтя за Обервиллие. Голѣмиятъ се смѣеше.

Смѣтно, като на сънъ, виждаше малкиятъ Стеннъ фабрики прѣвърнати въ казарми, запустѣли бараки, окичени съ мокри дрипи, високи и срутени кумини, които промушваха облацитѣ и се издигаха въ небесата. Отъ врѣме на врѣме тѣ срѣщаха часовои, закачулени офицери, които наблюдаваха съ далекогледы, и малки палатки, измокрени отъ снѣга, що се топѣше около угасващитѣ огньове. Голѣмото момче познаваше пѣтищата и избираше най-прѣкитѣ отъ тѣхъ, за да избѣгне караулитѣ. При все това тѣ се натъкнаха на единъ голѣмъ

доброволчески отрядъ. Обвити въ кѣси намѣтки (плащове), войницитѣ бѣха приклекли покрай напълнения съ вода голѣмъ ровъ, който се простираше по цѣлото продължение на Суасанската желѣзнопѣтна линия. Голѣмото момче и тоя пѣтъ повтори сѣщата история, но не искаха да ги пуснатъ. Когато то се молѣше съ плачевенъ гласъ, изъ караулния домъ излѣзе на пѣтя единъ старъ сержантъ, съвсѣмъ побѣлѣлъ и съ набръчкано лице, който приличаше на Стенновия баща.

— Хайде! неплачете, дѣца, имъ каза той, ще ви пуснатъ да си наберете картофи; но по-напрѣдъ елате да се постоплите... Малкиятъ изглежда да е прѣмръзналъ!

Уви! малкиятъ Стеннъ треперѣше не отъ студъ, а отъ страхъ... Въ караулното помѣщение, кѣдѣто влѣзоха, тѣ завариха нѣколко войника, наседали около мъждѣщия огънь — сѣщински вдовишки огънь — въ пламѣцитѣ на който размръзяха песметъ чрѣзъ върха на щикветѣ си. Тѣ се постѣсниха, за да сторятъ мѣсто на дѣцата, подиръ което имъ дадоха ракия и малко кафе. Докато пияха, на вратата се показа единъ офицеръ, който повика сержанта, пришепна му нѣщо и бързо се отдалечи.

— Момчета! извика сержантътъ радостно, като се върна... „ще има игра“ тази нощъ... Узнали парола на прусацитѣ. Азъ вѣрвамъ че тоя пѣтъ ще завземемъ обратно проклетия Бурже!

Думитѣ му се посрѣщнаха съ „браво“ и смѣхове. Едни играяха, други пѣяха, трети си точеха щикветѣ. Възползувани отъ тази бъркотия, дѣцата се измъкнаха незабѣлѣзано.

Като минаха обкопа (траншеята), оставаше имъ само полето, въ далечината на което се забѣлѣзваше бѣла стѣна съ зѣещи бойни дупки. Къмъ тая стѣна се запѣтиха тѣ, спирайки се на всѣка крачка, като се приструваха че събиратъ картофи.

— Да се върнемъ!... Да не отиваме тамъ! думаше прѣзъ всичкото врѣме малкиятъ Стеннъ.

Другото момче свиваше раменъ и продължаваше да върви напрѣдъ. Ненадѣйно, тѣ зачуха дрънкане на оржие.